

Germanizmi u online medijima

Al-Hijaj, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

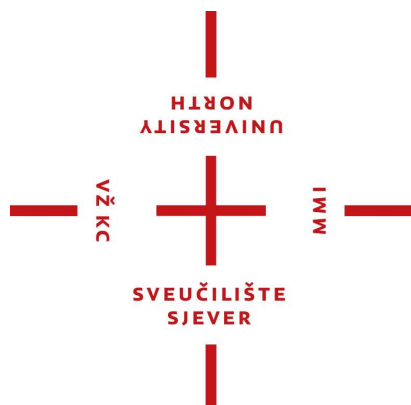
2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:831676>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

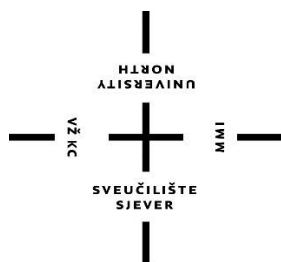
Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

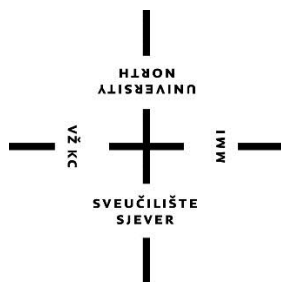
Završni rad br. 19/NOV/2015

Germanizmi u hrvatskim *online* medijima

Petra Al-Hijaj, 0001/2012.

Koprivnica, rujan 2015. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za novinarstvo

Završni rad br. 19/NOV/2015

Germanizmi u hrvatskim *online* medijima

Studentica

Petra Al-Hijaj, 0001/2012.

Mentorica

doc. dr. sc. Gordana Tkalec

Koprivnica, rujan 2015. godine

Predgovor

Razlog za odabir teme ovoga rada jest vlastita zainteresiranost za njemački jezik te za lingvistiku. Spajanje tog interesa s područjem studija koji završavam rezultiralo je ovim radom. Rad se bavi germanizmima – njemačkim posuđenicama kojih je hrvatski jezik prepun, osobito kada uzmemo u obzir svakodnevni govor i dijalekte. Pri tome najviše prednjači kajkavsko narječje zbog geografske bliskosti s Austrijom i Njemačkom. Za mnoge od germanizama, kao što će se vidjeti u radu, ne bi se moglo ni pretpostaviti da podrijetlo vuku upravo iz njemačkog, s obzirom na to koliko su već učestali u hrvatskom jeziku. Rad, između ostalog, donosi i popis nekih od germanizama (uz one istraživane) koji se u hrvatskom jeziku često upotrebljavaju. Samo istraživanje germanizama u odabranim medijima bilo je dosta iscrpno i dugotrajno te je činilo najteži dio rada. Ipak, isplatilo se zbog krajnjih rezultata koji su potvrdili tezu da se germanizmi ne koriste samo u svakodnevnom govoru, već uvelike i u medijskom žargonu.

Sažetak

Unatoč tome što se oduvijek pokušalo oduprijeti velikom utjecaju germanskih jezika (osobito njemačkog) na hrvatski jezik, hrvatski je jezik i danas pun germanizama. Takve riječi, pridošle iz njemačkog jezika te prilagođene hrvatskom jezičnom sustavu, više se koriste u narječjima (osobito kajkavskom), a manje u standardnom jeziku. Ipak, tog utjecaja nisu lišeni ni mediji koji u svojim tekstovima što svjesno, što nesvjesno rabe brojne germanizme.

Ovaj rad stoga se bavi analizom stotinu odabranih germanizama u pet hrvatskih *online* medija informativnog karaktera: 24sata.hr, jutarnji.hr, net.hr, vecernji.hr i dnevnik.hr. Cilj je pokazati koliko se odabrane njemačke posuđenice koriste na najposjećenijim portalima u Hrvatskoj, kako bi se na osnovu toga moglo pretpostaviti koliko se koriste u ostalim vrstama medija. Germanizmi su odabrani s pretpostavkom da su poznati hrvatskim govornicima te da se često koriste u svakodnevnom govoru.

Nakon detaljne definicije posuđenica i germanizama te objašnjenja procesa njihove adaptacije u hrvatski jezik, iznose se rezultati istraživanja koji su dokazali početnu hipotezu rada; da su germanizmi itekako česta pojava u sve više zastupljenim *online* medijima.

Ključne riječi: *germanski jezici, njemački jezik, germanizmi, posuđenice, narječja, standardni jezik, online mediji*

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Problem i predmet	1
1.2. Svrha i cilj	2
1.3. Struktura	3
2. Germanizmi u hrvatskom jeziku.....	4
2.1. Posuđenice	4
2.2. Germanizmi – definicija i adaptacija u hrvatski jezik	5
2.2.1. Povijesne okolnosti.....	7
2.2.2. Morfološka adaptacija	8
3. Germanizmi u hrvatskim <i>online</i> medijima – istraživanje.....	10
3.1. Istraživački alati i metode.....	10
3.2. Istraživani portali	11
3.3. Istraživani germanizmi	12
4. Analiza rezultata	17
5. Zaključak	32
6. Literatura	33
7. Popis slika.....	35
8. Popis tablica i grafikona	36
9. Prilozi	37

1. Uvod

Hrvatski je jezik zbog povijesnih i drugih okolnosti pun posuđenica iz njemačkog jezika – germanizama. Germanizmi su u hrvatskom jeziku već toliko ustaljeni da se nerijetko ne zna da su pridošli upravo iz njemačkog jezika. Germanizmi su tako vrlo česta pojava i u hrvatskim medijima.

Tema ovog rada jest analiza najčešćih germanizama u relevantnijim hrvatskim *online* medijima. Zbog nužnog sužavanja opsega rada, za istraživanje su birani samo određeni germanizmi (njih stotinu), određeni mediji (24sata.hr, jutarnji.hr, net.hr, vecernji.hr i dnevnik.hr) i određeno razdoblje (01. lipanj – 01. rujn 2015.).

Slika 1.1. Primjer germanizma u naslovu u mediju 24sata.hr (germanizam štrajk)

Izvor: www.24sata.hr

1.1. Problem i predmet

Rad istražuje učestalost korištenja germanizama u vodećim hrvatskim *online* medijima. Polazi se od pretpostavke da je zastupljenost germanizama u hrvatskim medijima na internetu velika, a samim time i da rezultati istraživanja vjerno mogu pokazati koliko su germanizmi učestali i u ostalim medijima (tisak, radio, televizija).

Germanizmima će se u ovom radu smatrati sve one riječi (njih stotinu) koje su iz njemačkog jezika adaptirane u hrvatski jezik te se neće gledati njihovo podrijetlo, odnosno jezik-izvornik. Cilj istraživanja nije analizirati na koji način su te riječi došle u hrvatski jezik te jesu li one izvorno njemačke ili su pridošle iz drugih jezika u njemački, već će se samo analizirati njihova učestalost na hrvatskim portalima. Zbog velikog broja tih posuđenica, bilo je potrebno suziti njihov broj na one najučestalije koje se koriste u svakodnevnom govoru prema vlastitoj procjeni autorice. Tako je u istraživanje uključeno sveukupno sto riječi, većinom imenica. Iako se prema definiciji Hrvatskog općeg leksikona germanizmima smatraju ne samo leksičke, već i sintaktičke i semantičke jezične jedinice, ovaj će se rad ipak zadržati u leksičkim okvirima.

Prvi kriterij koji se uzimao u obzir kod istraživanih *online* medija jest to da je medij relevantan, odnosno da ima visoku posjećenost korisnika. Bitan kriterij je bio i da medij donosi vijesti iz različitih područja života na dnevnoj bazi. U obzir se nisu uzimali mediji profilirani samo za određeno područje života ili pak lokalni mediji jer bi to moglo dovesti do nerazmjera, s obzirom na to da njemački jezik nije jednako utjecao na sva područja Hrvatske i njihove lokalne govore. U obzir se nisu uzimali ni sponzorirani tekstovi i oglasi. U istraživanje je tako uključeno prvih pet najposjećenijih medija općeinformativnog karaktera u Hrvatskoj.

Razdoblje samog istraživanja uokvireno je na tri mjeseca; od 1. lipnja do 1. rujna 2015. godine. Pomoćni alati korišteni kod kvantitativne analize kojom se došlo do krajnjih rezultata bili su tražilica Google te arhive istraživanih medija.

1.2. Svrha i cilj

Cilj rada jest analizirati prisutnost germanizama na najposjećenijim hrvatskim informativnim portalima u vremenskom razdoblju od tri mjeseca. Pretpostavlja se da je razdoblje sasvim dovoljno da ukaže na to koliko se njemačke posuđenice koriste u svim *online* medijima, a samim time i u svim ostalim medijima. Zato je njegova svrha ukazati na učestalost germanizama u medijima.

1.3. Struktura

Nakon uvoda koji čitatelja upoznaje s problematikom rada i predmetom istraživanja te njegovim ciljevima i svrhom, drugo poglavlje daje osnovne informacije vezane uz germanizme. Tome pripada definicija posuđenica, povijesne okolnosti adaptacije njemačkih riječi u hrvatski govor te naposljetku načini adaptacije.

Treće poglavlje donosi istraživački dio. Opisani su detaljni kriteriji korišteni u istraživanju, zapažanja prilikom istraživanja te detaljan popis istraživanih posuđenica.

Četvrto je poglavlje rezervirano za krajnje rezultate istraživanja u obliku tablica i teksta.

Zaključak naposljetku donosi potvrđivanje postavljene hipoteze.

.

2. Germanizmi u hrvatskom jeziku

Kako bi se uopće moglo započeti s istraživanjem germanizama u hrvatskim *online* medijima, prije svega je važno definirati što su to posuđenice te kako one nastaju. Također, cilj je ovog poglavlja i upoznavanje s germanizmima, njihovom definicijom i načinima prilagodbe u hrvatski jezik.

2.1. Posuđenice

Posuđenicama se smatraju sve one riječi koje su posuđene iz drugih jezika (jezika-davatelja), a od stranih se riječi razlikuju po tome što se kod govornika jezika-primatelja više ne doživljavaju kao strane riječi. To mogu biti internacionalizmi (isti ili sličan izraz i značenje, npr. *medicina*), egzotizmi (riječi koje obilježavaju posebnosti jezika iz kojega su preuzete, a prilagođene su hrvatskom jeziku, npr. *kimono*), eponimi (riječi izvedene iz nečijeg imena, npr. *cepelin*), prevedenice (doslovno prevađanje izraza i značenja, npr. *orthographia-pravopis*) te značenjske (semantičke) posuđenice (pridruživanje značenja strane riječi nekoj domaćoj riječi, npr. *window-prozor*).¹

Razlozi jezičnog posuđivanja mogu biti unutarjezični, odnosno posudba je rezultat nedostatka riječi ili potpunog značenja riječi kojom bi se definirao određeni koncept. Drugi razlozi su izvanjezični – razlog posudbe su zemljopisne, političke, kulturne, gospodarske i druge isprepletenosti.

S obzirom na način posudbe riječi, posuđivanje može biti:

- izravno – izravan prelazak riječi iz jezika-davatelja u jezik-primatelja
- posredno – jezik-davatelj i sam preuzeo riječ iz nekog drugog jezika pa je takvu prenaša u jezik-primatelja²
- kružno – posuđivanje na relaciji jezik-davatelj, jezik-primatelj pa ponovo jezik-davatelj

---

¹ Navedeni primjeri posuđenica nisu germanizmi, već su poslužili kao primjer za objašnjenje pojmova

² Postoje različiti termini takvih germanizama (Novak i Štebih Golub 2014): – *nepravi germanizmi* (Turk 1995), *pagermanizmi*, *prividni germanizmi* (Babić 1990), *primarni germanizmi* (Piškorec 2001)

2.2. Germanizmi – definicija i adaptacija u hrvatski jezik

Zbog nesuglasnosti autora koji su se bavili pitanjem njemačkih posuđenica u hrvatskom jeziku oko toga što su to germanizmi, ne postoji njihova opća i zajednička definicija. U nastavku se navode neke od definicija pojedinih autora koji su, svaki na svoj način, definirali germanizme.

Prema Stjepanu Babiću (1990: 217) germanizam je „sve što u hrvatskom jeziku potječe neposredno ili posredno iz njemačkoga jezika“. S tim se određenjem slaže nekolicina autora. Definicija germanizama Hrvatskoga općeg leksikona (1996: 306) glasi: „Riječ ili konstrukcija kojega germanskoga jezika, najčešće njemačkoga, u njemu samome ili preuzeta u neki drugi jezik, odnosno načinjena prema germanskom jeziku.“ Definicija ističe kako su germanizmi riječi iz germanskoga, najčešće njemačkog jezika. Rikard Simeon (Simeon 1969: 396) u svojoj pak definiciji proširuje njihovo značenje te ih određuje na tri načina: „1. Općenito nešto što je svojstveno Njemačkoj, a uvedeno je u drugih naroda ili u druge jezike (običaj, jezik itd); 2. znači riječ, izraz konstrukciju svojstvenu njemačkom jeziku, uzetu samu po sebi ili unesenu u druge jezike ili pak načinjenu prema njemačkom jeziku; 3. znači riječ izraz ili konstrukciju preuzetu iz bilo kojega germanskog jezika ili načinjenu prema njemu, koja nije u skladu s jezikom u koji je ušla.“ Iz ove definicije može se vidjeti kako autor germanizmima ne smatra samo riječi, već i običaje uvedene u drugu narodnost i ostalo. Također, autor naglašava kako jezik-davatelj ne mora nužno biti njemački, već bilo koji germanski jezik. Ta je definicija puno šira, a samim time i točnija.

S obzirom na jezični prostor iz kojega germanizmi dolaze razlikujemo germanizme iz austrijskog njemačkog te iz južnonjemačkih dijalekata. Najveća problematika prilikom definiranja germanizama leži u tome što neki autori germanizme ograđuju samo na njemački jezik, pri tom ne imajući na umu da su mnoge od tih riječi zapravo pridošle iz drugih germanskih jezika. Pod germanizmima se tako nerijetko smatraju i austrijacizmi, odnosno riječi preuzete iz austrijskog jezika. Osim toga, problem je i što u mnogim slučajevima germanizmi ne potječu izvorno iz njemačkog, već su u njemački pridošli iz nekog drugog jezika. U tom slučaju neki drugi jezik ima status davatelja, samo što je riječ u jezik-primatelja ušla iz njemačkog, a pojedini autori svejedno na takve posuđenice gledaju kao na „standardnonjemački modele“ (Novak; Štebih Golub 2014: 399):

„Određivanje jezika izvora kao jezika davaoca dovelo bi do nemogućnosti da se objasne neki od adaptacijskih procesa tijekom preuzimanja (npr. hrv. se lik šaraf ne može adekvatno objasniti polazeći od njem. Schraube, već u obzir valja uzeti oblik u mađarskome kao pravome jeziku davaocu kao što se ni hrv. cigla ne može objasniti polazeći od lat. tegula, nego samo od njem. Ziegel). Također bi valjalo voditi računa i o dijatopijskoj i dijastratskoj raslojenosti germanizama, odnosno nastojati identificirati prave modele hrvatskih germanizama, koji su, kao što su pokazala dosadašnja istraživanja, obično bavarskoautrijskoga podrijetla, a ne automatizmom donositi standardnonjemačke modele.“

Ta se heterogenost germanizama odnosi na to da nemaju svi germanizmi isti status. Strani i domaći lingvisti utvrdili su između dvije do tri tisuće germanizama koji postoje u hrvatskome jeziku, ovisno o tome što je svaki od njih smatrao pod tim pojmom. Zapravo se pravim germanizmima (izvornim njemačkim riječima koje su došle u drugi jezik) smatra vrlo mali broj sveukupnog broja germanizama, prema Babiću svega njih 88³. Te riječi uz to što su preuzete neposredno iz njemačkog jezika i u potpunosti prilagođene hrvatskom, u njemu također imaju i standardnojezični status. Ipak, u ovom radu će se germanizmima, kao što je već navedeno u uvodu, smatrati sve riječi pridošle iz njemačkog, bez obzira na pravi jezik-izvornik, a također i bez obzira na to koriste li se u standardnom govoru ili lokalnim govorima.

U drugom su poglavlju o posuđenicama već navedeni najčešći razlozi prelaska nekih riječi iz jezika-davatelja u jezik-primatelja (poglavlje 2.1). U Babićevoj analizi njemačkih posuđenica (Babić 1990: 214-224) ustanovljeno je kako za jedan dio sveukupnog broja germanizama u hrvatskome jeziku nema adekvatne zamjene hrvatskom riječi. Drugi dio čine germanizmi koji imaju adekvatni sinonim na hrvatskom jeziku i u tom je slučaju hrvatska riječ standardnojezična, a njemačka pripada razgovornom stilu, dok su treća skupina germanizama oni koji se uglavnom javljaju kao žargonizmi.

---

³ Babić navodi sljedeće prave germanizme: bernardinac, bunt, ceh, cehmajstor, cilj, cin(a)k, eviker, cvilih, čabar, doboštorta, dret(v)a, ementaler, friški, futrola, galg(e)nhumor, generalštab, gradl, gredelj, gris, grunt, haringa, hohštapler, izba, jahta, kabao, kamgarn, kanta, kibic(er), kifla, kit, knez, krajcara, kralj, kran, krumpir, kuga, kugla, kuhati, lajtmotiv, lanac, letva, likovo, logor, lozinka, lug, luteran, malc, malcbonbon, marka, mito, pehar, planka, plug, pohati, puška, ranac, rendgen, ribati, ring, risati, rizling, sekser, šalter (prozorčić), šerpa, šiber, šinja, škaf, škare, škoda, šlager, šminka, šnaps(1), šperploča, štab, štafelaj, štreber, štruca, šuft, šunka, šupa, šverc, švercer, talir, taška, tratina, valcer, vergl, vic. (Stojić 2008)

2.2.1. Povijesne okolnosti

Hrvatski je jezik pun germanizama, pri čemu se uglavnom misli na narodne govore, tj. govore izvan standardnog jezika. Njihov mali broj unutar standardnog jezika mogao bi se objasniti purističkim tendencijama jezikoslovaca za očuvanjem samobitnosti i čistoće hrvatskog jezika u vremenima kad je hrvatski jezik bio izložen snažnom utjecaju drugih jezika. Neki puristi išli su toliko daleko da su krajem 19. i početkom 20. stoljeća zabranjivali uporabu kajkavizama i čakavizama, dakle isključivalo se čak i ono što pripada hrvatskom jeziku, što bi se moglo također nazvati purizmom, ali „purizmom drugog tipa“ [11]. Unatoč tome, ni purizam kao prirodna reakcija na tu izloženost nije uspio hrvatski jezik u potpunosti lišiti njemačkih riječi.

Obzirom na to da je prostor sjeverne Hrvatske bio najviše izložen utjecaju njemačkog jezika zbog geografske blizine, njemački je jezik na tom prostoru ostavio nešto veći trag. Njemačko-kajkavski jezični dodiri tako su rezultirali brojnim germanizmima na kajkavskom govornom području. Ipak, iznenađuje utjecaj njemačkog i na južne dijelove Hrvatske.

Glavni razlozi za učestalost germanizama u hrvatskom jeziku stoljetni su dodiri hrvatskog i germanskog stanovništva te prisutnost njemačkog jezika kao službenog u brojnim zemljama srednje i jugoistočne Europe. Odnos njemačke kulture i civilizacije u Hrvatskoj, a samim time i njemačkog jezika naspram hrvatskog, bio je takav da je za posljedicu bio moguć samo utjecaj njemačkog na hrvatski jezik, ne i obrnuto: „Poput drugih mladih književnosti, tako se i hrvatska građanska književnost za svog nastajanja, u prvim desetljećima devetnaestog stoljeća osim na vlastitu književnu tradiciju dobrim dijelom oslanjala na strane literature. Da su u tome ugledanju na strane uzore njemačka i austrijska književnost odigrale najvažniju ulogu, posve je razumljivo jer je u to doba građanstvo u maloj Hrvatskoj unutar velike Habsburške Monarhije bili posve zadovoljeno njemačkom kulturom. Njemački je jezik skoro potpuno vladao u hrvatskom javnom i kulturnom životu.“ (Gavrin 1970: 51)

Ovi dodiri dvaju jezika počeli su se odvijati još davno prije Habsburške Monarhije, a započeli su još u 12. stoljeću dolaskom njemačkih obrtnika prilikom kolonizacije Hrvatske. Od 16. do 18. stoljeća na području tadašnje Vojne krajine službeni jezik bio je upravo njemački, što je najviše rezultiralo uvođenjem vojne i administrativne terminologije. Već u

prvoj polovici 16. stoljeća započele su bliske veze Hrvata s Austrijancima. Planska germanizacija Marije Terezije i Josipa II. uključuje njemački jezik u brojne sfere života pa se tako njemački jezik susreće u novinama, imenima ulica, hotelima i kazalištima.

2.2.2. Morfološka adaptacija

„Kada dvojezični govornik određenu leksičku jedinicu jezika A počne upotrebljavati u jeziku B, nerijetko je riječ o kodnom prebacivanju, što znači da je spomenuti leksem neprilagođen sustavu jezika primatelja. Njegovom učestalom uporabom i preuzimanjem od strane jednojezičnih govornika, on se fonološki, morfološki, semantički i sintaktički adaptira.“ (Štebih 2008: 243) Riječ tijekom transfera iz jezika-davatelja u jezik-primatelja prolazi čitav niz morfoloških prilagodbi kako bi se uklopila u morfološki sustav tog jezika. Tako se osnovni oblik modela prilagođava morfemima iz hrvatskog jezika i postaje replika. S morfološkog stajališta, pod osnovnim se oblikom smatra oblik koji je neutralan (kod imenica je to nominativ).

Naziv za proces adaptacije posuđenica u drugi jezični sustav je „transmorfemizacija“ (Filipović 1985)⁴. Transmorfemizacija obuhvaća sve promjene kroz koje prolazi osnovni oblik jezika-primatelja. Postoje tri tipa transmorfemizacije:

- nulta transmorfemizacija – ne postoji vezani morfem pa nema potrebe za morfološkom adaptacijom osnovnog oblika, npr. *falsch-falš*
- kompromisna transmorfemizacija – na osnovnom se modelu zadržava vezani morfem jezika-davatelja (strani sufiks), npr. *Schneider-šnajder*
- potpuna transmorfemizacija – vezani morfem jezika-davatelja zamjenjuje se vezanim morfemom jezika-primatelja, npr. *Gabelfrühstück-gablec*

Zadnji primjer posuđenice (*Gabelfrühstück-gablec*) V. Piškorec naziva prototipna eliptična posuđenica (2005). Za takvu vrstu posuđenice (elipse) karakteristično je izostavljanje jednog dijela riječi, odnosno korištenje samo jednog dijela riječi za potrebe posudbe. Tako je u navedenom primjeru iz riječi *Gabelfrühstück* izostavljen *frühstück* te je za daljnje potrebe adaptacije korišten samo dio modela – *gabel*.

Pojam model, dakle, označava jezičnu jedinicu kako je upotrebljavaju govornici jezika-davatelja, a pojam replika odnosi se na posuđeni jezični element kako ga upotrebljavaju

---

⁴ Termin uvodi R. Filipović u svojoj monografiji *Teorija jezika u kontaktu*.

govornici jezika-primatelja. „Odnos modela i replike moguće je opisati kao odnos etalona i metaplazme kako ih definira B. Tošović. On se, naime, udaljava od poimanja metaplazme koje nailazimo u klasičnoj retorici, gdje se pod tim pojmom označava odstupanje od pravilnog izgovora ili pisanja riječi nastalo zbog metričkih i drugih razloga. Etalon je osnovni, ishodišni oblik koji se transformira, dok je metaplazma oblik nastao preoblikom, deformacijom etalona, tj. oduzimanjem, dodavanjem, zamjenom ili premještanjem elemenata. (...) Ovisno o vrsti postupka metaplazme se dijele na prostriktivne (plus-postupak), restriktivne (minus-postupak) i supstitucijske (zamjena).“ (Štebih 2008: 250)

S obzirom na to da se ovaj rad bavi uglavnom imeničkim posuđenicama iz njemačkog jezika najvažnije je shvatiti način na koji se imeničke posuđenice prilagođavaju drugom jezičnom sustavu: „Transmorfemizacijska analiza mora biti prilagođena pojedinim vrstama riječi, odnosno polazište trebaju biti gramatičke kategorije specifične za svaku od njih. Opis morfološke adaptacije imenica obuhvaća utvrđivanje načina formiranja osnovnog oblika, prilagodbu kategorija roda i broja te uvrštavanje u imeničke deklinacijske paradigme.“ (Štebih 2008: 253) Isto vrijedi i za glagole, pridjeve i druge vrste riječi, one se prilagođavaju hrvatskom gramatičkom sustavu.

Što se njemačkih posuđenica tiče, u hrvatskom jeziku to su uglavnom imenice i glagoli, dok su druge vrste riječi znatno manje zastupljene. Imenice čine daleko najveći postotak, a tvore se pomoću nastavaka imenica hrvatskog jezika. Najveći broj tih imenica muškog je i ženskog roda, što se može vidjeti u četvrtom poglavlju, tablici 4.1. Obično se imenice iz njemačkog jezika u rodu slažu s onima iz hrvatskoga, tako da ne dolazi do bitnih promjena roda prilikom transfera iz jednog jezika u drugi.

U nekim slučajevima kod transfera može doći i do prilagodbe jedne vrste riječi jezika-davatelja drugoj vrsti riječi jezika-primatelja – „kontaktološka transkategorizacija“ (Štebih 2008: 253). U tablici rezultata na kraju rada (tablica 4.1) takav primjer je germanizam *gemišt* koji je u hrvatskom jeziku imenica, no pridošao je iz njemačkog pridjeva *gemischt* (miješano). Važno je spomenuti i pojam „percepcijska univerbacija“ (Štebih 2008: 253) – pojavu kada se rečenice ili sintagme jezika-davatelja u jeziku-primatelju javljaju kao jedna riječ, a uglavnom se javlja kod slušnih posuđenica (npr. *habt Acht* – kajk. *haptak*).

3. Germanizmi u hrvatskim *online* medijima – istraživanje

3.1. Istraživački alati i metode

Najvećim se dijelom kod istraživanja koristila tražilica Google. Upisom određene stranice i ključne riječi u tražilicu lako se dobio popis poveznica isključivo željene internetske stranice i ključne riječi (slika 3.1). To se postiglo sljedećim načinom upisa u tražilicu:

Slika 3.1. Fotografija zaslona Google tražilice www.google.com

Izvor: www.google.com

U gore navedenom primjeru dobio se popis poveznica na sve tekstove portala 24 sata u kojima se nalazi riječ *apetit*. Željeno se razdoblje dobilo upisom vremenskog raspona pod opcijom 'alati za istraživanje'. U ovom je slučaju odabran vremenski raspon od 1. lipnja do 1. rujna.

Kao istraživački alat koristila se i arhiva istraživanih medija, no u manjoj mjeri zbog same lakoće istraživanja na Google-u, a i neki od portala nemaju dobro organiziranu arhivu pa je istraživanje bilo otežano (npr. arhiva nije dovoljno pregledna i organizirana).

Germanizmi su se zbrajali na način da se pomoću CTRL i F na tipkovnici traže ključne riječi u tekstovima i tako zbraja koliko puta se nalaze u tekstu. Tekstom su se smatrali i nadnaslovi, naslovi i podnaslovi, ali ne i opisi slika i komentari na tekstove.

3.2. Istraživani portali

Istraživanje odabranih germanizama obavljeno je na prvih pet najposjećenijih opće-informativnih portala u Hrvatskoj prema istraživanju gemiusAudience. Pozivajući se na navedeno istraživanje, sljedećih pet portala uključeno je u analizu zastupljenosti germanizama u njihovim tekstovima. Prema posjećenosti to su:

- 24sata.hr
- jutarnji.hr
- net.hr
- vecernji.hr
- dnevnik.hr

2015-07-01 - 2015-07-31

Metrics

	Name	RU	Views	Visits
1	☒ 24sata.hr	1 380 489	98 316 273	26 213 931
2	☒ jutarnji.hr	1 314 768	118 982 733	28 531 880
3	☐ njuskalo.hr	1 219 871	242 523 743	14 180 982
4	☒ net.hr	1 175 648	70 741 579	20 801 307
5	☒ vecernji.hr	1 167 947	49 279 632	13 364 887
6	☒ dnevnik.hr	1 017 987	71 684 837	15 028 157

Slika 3.2. Popis prvih pet najposjećenijih portala prema istraživanju gemiusAudience

Izvor: www.audience.com.hr

Većina navedenih portala uz tekstove koji donose neku vijest sadržava i sponzorirane članke, što je bilo problematično prilikom istraživanja jer često nije bilo naznačeno da je to sponzorirani članak pa se moralo prepoznati. Kriterij donošenja vijesti bio je najvažniji kriterij kod istraživanih portala. Ta vijest se odnosi na bilo koje područje života – politiku, sport, tehniku, život, bitno je samo da donosi vijest, bez obzira na kvalitetu i količinu teksta. Istraživane su se i foto- i video-vijesti ukoliko su sadržavale kriterij donošenja vijesti. Najvažnije je bilo da je ta vijest relevantna za sadašnje razdoblje (svježa, ažurna) ili pak, ukoliko to nije bila, da je i dalje važna i zanimljiva publici, unatoč njezinoj „starosti“. Tekstovi za koje je procijenjeno da nisu primjereni svim dobnim skupinama te tekstovi

koji pišu o nečemu općenitome, primjerice razni savjeti o već poznatim stvarima (npr. savjeti za dijetu ili vježbanje) također su isključeni iz ove analize. Isključeni su i nepotpuni tekstovi za koje je potrebna pretplata da bi se nastavili čitati te oni koji samo imaju za cilj kupnju tiskanog izdanja.

3.3. Istraživani germanizmi

Zbog mnogobrojnih germanizama prisutnih u hrvatskom jeziku, istraživanje je uokvireno na sto imeničkih germanizama, odnosno njemačkih posuđenica, 97 imenica, dva pridjeva i jedan prilog. Germanizmi su vađeni većinom iz rječnika njemačkih posuđenica Agramer: Rječnik njemačkih posuđenica u zagrebačkom govoru, ali i iz znanstvenih članaka navedenih u literaturi.

Prilikom biranja riječi nije se gledalo na to na koji su se način one adaptirale u hrvatski jezik te jesu li prethodno bile izvorne njemačke riječi ili su već prethodno imale status posuđenica. Jedini kriterij prilikom odabira bio je taj da se za riječ pretpostavlja da njezino značenje prepoznaje većina govornika hrvatskoga jezika. Primjerice, nisu jednako ustaljeni germanizam *štaufšajba* i germanizam *šminka*. Prednost bi se u ovom slučaju dala *šminki*.

Nije bilo dovoljno germanizme istraživati samo u nominativu zbog same prirode hrvatskog jezika i neizostavnih deklinacija koje se u njem pojavljuju. Iz tog se razloga svaka posuđenica tražila u svim padežima u kojima se koristi – npr. *apetit*, ali i *apetita*, *apetitu*, *apetitom*. Riječi su se istraživale samo u jednini ili samo u množini. Onih u množini je tek par i one su se istraživale u tom obliku iz logičke pretpostavke da se u tom broju više koriste (npr. *rolete*, a ne *roleta*, ili *klavijature*, a ne *klavijatura*). U većini se slučajeva prednost ipak dala jednini.

Germanizmi koji slijede istraživali su se samo u rodu i broju u kojem su napisani (kod imenica zanimanja prednost se dala muškom rodu), ali u svim padežima. U istraživanje je uključeno sljedećih sto posuđenica, 97 imenica i tri pridjeva. Sa strane su kod pojedinih riječi napisana njihova značenja ili sinonimi. Ispod nabrojanih (istraživanih), stavljeni su još neki germanizmi koji u ovom radu nisu istraživani. Slijedi sto posuđenica koje su se u radu analizirale:

1. *apetit (der Appetit)*
2. *apoteka (die Apotheke)* – ljekarna
3. *auspuh (der Auspuff)* – ispušna cijev motornog vozila

4. *bina (die Bühne)* – pozornica
5. *birtija (die Wirtshaus)* – krčma, gostionica
6. *blond (blond)* – plav
7. *cigla (die Ziegel)*
8. *deka (die Decke)*
9. *dizel (der Diesel)* – vrsta goriva
10. *drogerija (die Drogerie)*
11. *falš (falsch)* – lažni
12. *farba (die Farbe)* – boja
13. *felge (die Felgen)* – oplatnice motornog vozila
14. *fige (die Feigen)* – „držati fige“
15. *fleke (die Flecke)* – mrlje
16. *frajer (der Freier)*
17. *frizura (der Friseur)*
18. *gablec (der Gabelfrühstück)* – užina
19. *gemišt (gemischt)*
20. *halteri (der Halter)* – kopče za držanje čarapa
21. *hauba (die Haube)*
22. *kancelar (der Kanzler)*
23. *kasa (die Kasse)* – blagajna
24. *kinderbet (der Kinderbett)*
25. *klavijature (die Klaviaturen)*
26. *kofer (der Koffer)*
27. *krigla (der Krügel)* – čaša iz koje se pije pivo
28. *krumpir (das Grombier)*
29. *kuga (die Koge)*
30. *kuhinja (die Küche)*
31. *kuplung (der Kupplung)* – kvačilo
32. *ladice (die Schubladen)*
33. *lavor (das Lavoir)* – vrsta posude
34. *logoraš (logor – der Lager)*
35. *mač (got. mēkeis)*
36. *madrac (der Matratze)*
37. *majstor (der Meister)*

38. *mašina* (die Maschine)
39. *mašna* (der Mascherl)
40. *muzika* (die Musik)
41. *oficir* (der Offizier)
42. *oltar* (der Altar)
43. *pancirka* (die Panzier, Panzer)
44. *parada* (die Parade)
45. *paradajz* (der Paradeiser)
46. *partija* (die Partei) – runda, igra
47. *pašteta* (die Pastete)
48. *patrola* (die Patrouille)
49. *pauza* (die Pause)
50. *pegla* (die Bügeleisen, der Bögel)
51. *pehar* (der Pokal)
52. *pik* (der Pik) – „imati pik na nekog“
53. *plac* (der Platz) – tržnica
54. *pult* (der Pult) – povišeni stalak (u trgovini)
55. *pumpa* (die Pumpe)
56. *putar* (der Butter)
57. *puška* (die Büchse)
58. *raketa* (die Rakete)
59. *rampa* (die Rampe)
60. *rendgen* (der, das Röntgen)
61. *rikverc* (rückwärts)
62. *ringišpil* (der Ringelspiel)
63. *rolete* (die Rollete, Rollo)
64. *roštilj* (der Bratrost)
65. *ruksak* (der Rucksack)
66. *sic* (der Sitz)
67. *soc* (der Kaffeesatz) – talog kave
68. *sokne* (die Socke)
69. *šalica* (die Schale)
70. *šalter* (der Schalter)
71. *šank* (der Schank)

- 72. *šaraf* (der Schrauff, die Schraube)
- 73. *šlapa*
- 74. *šleper* (der Schlepper)
- 75. *šminka* (die Schminke)
- 76. *šnajder* (der Schneider)
- 77. *šnicla* (der Schnitzel)
- 78. *šnita* (die Schnitte)
- 79. *špaga* (die Spagat)
- 80. *špek* (der Speck)
- 81. *špekulacije* (die Spekulation)
- 82. *špica* (die Spitze)
- 83. *šporet* (der Sparherd)
- 84. *špricer* (der Spritzer, Gespritzer)
- 85. *štala* (die Stall)
- 86. *štanđ* (der Stand)
- 87. *štanga* (die Stange)
- 88. *štih* (der Stich)
- 89. *štimmung* (der Stimmung)
- 90. *štrajk* (der Streik)
- 91. *štreber* (der Streber)
- 92. *štrik* (der Strick)
- 93. *štruca* (die Strutzenbrot)
- 94. *štrukli* (der Struckel)
- 95. *trač* (der Tratsch)
- 96. *valcer* (der Walzer)
- 97. *vaga* (die Waage)
- 98. *veš* (die Wäsche)
- 99. *ziher* (sicher)
- 100. *ziherica* (die Sicherheitsnadel)

Još neki od poznatih germanizama koji se koriste u svakodnevnom govoru:

artikl (der Artikel), bager (der Bagger), banka (der Bank), bankrot (der Bankrott), blic (der Blitz), bluza (die Bluse), ceh (der Zeche), celer (der Zeller), cifra (der Ziffer), cink (der Zink), cilj (der Ziel), cimer (der Zimmer), doza (die Dose), dinstati (dünsten), fakultet (die Fakultät), faširati (faschieren), fašnik (der Fasching), fen (der Föhn), fest (fest), fin (fein), fuj (pfui), furati (fuhrwerken), fusnota (die Fußnote), futrola (die Futteral), glazura (die Glasur), glečer (der Gletscher), golman (der Goalmann), griz (der Grieß), harfa (die Harfe), harmonika (die Harmonika), kalkulirati (kalkulieren), kariran (kariert), kavalir (der Kavalier), keks (der Keks), kič (der Kisch), klavir (der Klavier), klikeri (die Kliken), komplet (der Komplet), kompliment (der Kompliment), kostim (der Kosüm), kugla (die Kugel), lak (der Lack), lampa (die Lampe), lokal (der Lokal), luster (der Luster), marš (der Marsch), mat (matt), mina (die Mine), miteser (der Mitesser), pakiranje (das Packen), parket (der Parkett), peh (der Pech), perla (die Perle), plata (die Platte), porcija (die Portion), proba (die Probe), rang (der Rang), rašpa (die Raspel), ribež (der Reibe), rola (die Rolle), runda (die Runde), sako (der Sakko), škare (die Schere), torta (die Torte), ura (die Uhr), vic (der Witz), žemlja (die Semmel)

4. Analiza rezultata

U tablici koja slijedi nalazi se konačan zbroj odabranih germanizama na pet portala: 24sata.hr, jutarnji.hr, net.hr, vecernji.hr i dnevnik.hr, a prema kriterijima koji su navedeni u prethodnim poglavljima. Tablica pokazuje koliko se koja od istraživanih riječi spominjala u razdoblju od 1. lipnja do 9. rujna 2015. godine, odnosno u razdoblju od tri mjeseca.

1.6.- 1.9.2015.	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>apetit</i>	7	7	3	3	3	23
<i>apoteka</i>	2	1	0	2	0	5
<i>auspuh</i>	1	0	1	1	3	6
<i>bina</i>	15	9	3	6	5	33
<i>birtija</i>	2	10	0	1	1	14
<i>blond</i>	0	0	0	0	1	1
<i>cigla</i>	2	0	1	1	2	6
<i>deka</i>	5	6	0	1	1	13
<i>dizel</i>	28	9	16	13	7	73
<i>drogerija</i>	1	3	1	1	0	6
<i>falš</i>	0	0	0	1	0	1
<i>farba</i>	0	1	0	0	0	1
<i>felge</i>	4	0	0	1	6	11

<i>fige</i>	1	5	2	2	2	12
	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>fleke</i>	2	1	2	0	2	7
<i>frajer</i>	6	8	12	2	13	41
<i>frizura</i>	28	14	25	26	40	133
<i>gablec</i>	1	2	3	2	0	8
<i>gemišt</i>	4	0	0	5	0	9
<i>halteri</i>	1	0	0	0	0	1
<i>hauba</i>	5	6	2	1	1	9
<i>kancelar</i>	4	12	7	8	1	32
<i>kasa</i>	0	1	0	7	2	10
<i>kinderbet</i>	0	0	0	0	0	0
<i>klavijature</i>	9	1	0	9	0	19
<i>kofer</i>	20	15	12	2	8	57
<i>krigla</i>	2	1	1	3	1	8
<i>krumpir</i>	11	2	11	34	6	64
<i>kuga</i>	15	12	12	7	12	58
<i>kuhinja</i>	14	25	16	39	10	104
<i>kuplung</i>	0	0	0	1	0	1

<i>ladice</i>	3	6	2	5	1	17
	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>lavor</i>	0	2	0	2	0	4
<i>logoraš</i>	1	2	2	2	3	10
<i>mač</i>	5	10	13	8	7	38
<i>madrac</i>	5	2	3	3	6	19
<i>majstor</i>	17	33	51	44	18	163
<i>mašina</i>	4	10	2	6	3	25
<i>mašna</i>	2	0	0	1	1	4
<i>muzika</i>	14	23	5	14	6	62
<i>oficir</i>	0	11	0	0	0	11
<i>oltar</i>	27	23	5	11	16	82
<i>pancirka</i>	0	0	2	2	0	4
<i>parada</i>	24	66	30	30	50	200
<i>paradajz</i>	3	1	2	1	0	6
<i>partija</i>	1	29	7	16	6	59
<i>pašteta</i>	5	1	0	1	0	7
<i>patrola</i>	4	7	5	2	3	19
<i>pauza</i>	37	27	16	21	14	115

<i>pegla</i>	4	0	0	2	5	11
	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>pehar</i>	20	14	10	32	3	79
<i>pik</i>	0	1	1	2	1	5
<i>plac</i>	1	6	3	12	1	23
<i>pult</i>	2	3	2	4	1	12
<i>pumpa</i>	6	3	5	1	1	16
<i>putar</i>	0	1	0	0	0	1
<i>puška</i>	70	29	46	25	27	197
<i>raketa</i>	4	9	13	8	14	48
<i>rampa</i>	14	14	5	23	13	69
<i>rendgen</i>	2	2	1	0	2	7
<i>rikverc</i>	7	5	2	2	2	18
<i>ringišpil</i>	0	1	1	1	1	4
<i>rolete</i>	1	1	5	2	6	15
<i>roštilj</i>	37	5	4	6	1	53
<i>ruksak</i>	18	16	5	9	7	55
<i>sic</i>	0	0	1	0	0	1
<i>soc</i>	0	0	0	0	0	0

<i>sokne</i>	0	0	0	0	0	0
	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>šalica</i>	4	1	3	2	0	10
<i>šalter</i>	0	11	1	1	1	14
<i>šank</i>	1	8	2	1	4	16
<i>šaraf</i>	1	2	0	0	0	3
<i>šlapa</i>	1	0	0	0	0	1
<i>šleper</i>	19	1	11	3	1	35
<i>šminka</i>	27	6	39	8	30	110
<i>šnajder</i>	0	0	0	0	1	1
<i>šnicla</i>	1	0	1	0	0	2
<i>šnita</i>	1	4	0	0	0	5
<i>šogor</i>	3	8	3	9	1	24
<i>špaga</i>	5	0	6	1	0	12
<i>špek</i>	0	0	1	6	0	7
<i>špekulacije</i>	5	15	16	21	28	85
<i>špica</i>	1	5	9	14	8	37
<i>šporet</i>	0	0	0	0	0	0
<i>špricer</i>	1	1	0	5	0	7

<i>štala</i>	6	8	5	10	3	32
	24sata.hr	Jutarnji.hr	Net.hr	Vecernji.hr	Dnevnik.hr	Ukupno
<i>štanđ</i>	7	6	3	6	1	23
<i>štanga</i>	0	2	0	0	1	3
<i>štih</i>	4	2	1	7	5	19
<i>štimmung</i>	0	0	1	1	0	2
<i>štrajk</i>	31	34	32	45	34	176
<i>štreber</i>	1	3	1	0	1	6
<i>štrik</i>	0	0	0	1	0	1
<i>štrukli</i>	0	1	0	4	0	5
<i>trač</i>	5	0	3	5	5	18
<i>valcer</i>	5	6	2	5	2	20
<i>vaga</i>	17	9	6	6	1	39
<i>veš</i>	1	2	2	2	6	13
<i>ziher</i>	0	0	0	1	0	1
<i>ziherica</i>	0	0	0	0	1	1

Tabela 4.1. Konačan zbroj germanizama (s lijeve strane) u tekstovima pet medija u razdoblju od 1. lipnja do 1. rujna 2015.

Iz prethodno prikazane tablice može se vidjeti da istraživane posuđenice variraju u učestalosti korištenja. Dok ima germanizama koji u istraživanom razdoblju nisu bili spomenuti čak niti jedanput, neki su se u tekstovima spominjali i preko stotinu puta.

Najčešće upotrijebljena riječ od istraživanih na portalima bila je *parada* (200 puta), a izrazito učestale bile su i *puška* (197 puta) i *štrajk* (176 puta). Osim navedenih, riječi spomenute u tekstovima preko stotinu puta bile su i *majstor* (163 puta), *frizura* (133 puta), *pauza* (115 puta) i *šminka* (110 puta).

Autor: Hina

Objavljeno: 25.07.2015

ZAGREB - Stranka Održivi razvoj Hrvatske - ORaH uputila je u subotu javnu podršku Centru za mirovne studije, koji traži obustavu organizacije vojnog mimohoda povodom 20. obljetnice vojno-redarstvene akcije Oluje i prestanak svakodnevnog vraćanja u prošlost militarističkom retorikom.

VEZANE VIJESTI

Vijesti

- ▶ **FOTO: HRVATSKA POKAZALA VOJNE MIŠIĆE!** Impresivne slike tenkova, transportera, helikoptera i ponosnih vojnika s priprema za mimohod
- ▶ **INFOGRAFIKA, EKSKLUZIVNO:** Ovo je sve hrvatsko naoružanje koje ćemo vidjeti na mimohodu za obljetnicu Oluje u Zagrebu
- ▶ **HDZ kritizirao Vladu zbog nedolaska saveznika na mimohod** povodom obilježavanja 'Oluje'
- ▶ **SLOVENSKI MEDIJI BIJESNI ZBOG ODUSTAJANJA OD PARADE** 'Pa tko nama vodi vanjsku politiku, Ivica Dačić?'

ORaH u priopćenju podržava apel civilnog društva "Rat je gotov, nemojte organizirati vojne **parade**" te ističe da su dosad jedina politička stranka koja je javno izrazila protivljenje velikoj i rastrošnoj vojnoj **paradi** u trenutku financijske krize države i očigledne polarizacije društva oko mimohoda.

Upozoravaju da država troši novac na **paradu**, dok istovremeno građane zakida na važnim socijalnim i gospodarskim pitanjima. "Ova **parada** održava se u trenutku propadanja Imunološkog zavoda, koji je prisiljen svoje vrijedne resurse, čak 40 tona zaliha plazme, vrijedne 26 milijuna kuna, doslovno bacati jer država ne čini ništa kako bi financirala nastavak njegova rada koji je od javnog interesa".

Stoga pozivaju udruge i političare da se pridruže inicijativi koja, umjesto slavljenja rata i obnavljanja militarizma, potiče na slavljenje i izgradnju mira i suradnje u društvu.

Kao cilj ističu izgradnju društva koje uvažava različitosti i budućnost gradi na pluralnosti. "Nije nam potrebno lažno zajedništvo koje poziva na isključivanje drugih i drugačijih te propagira jednoulje", poručuju iz ORaH-a.

Slika 4.1. Fotografija zaslona (germanizam parada)

Izvor: www.jutarnji.hr

mu je 30 dana istražnog zatvora, nakon čega će se razmatrati je li ga potrebno produljiti.

Iz vojničke puške pucao joj u glavu

U priopćenju DORH-a navodi se kako se osnovano sumnja da je okrivljenik 13. srpnja u obiteljskoj kući u Karlovcu suprugu **Snježanu**, koju je tijekom bračne zajednice i prije verbalno i fizički zlostavljao, srušio i udario rukama i nogama, nakon čega joj je iz prepravljene vojničke puške pucao u glavu i ubio je. Osnovano se sumnja da je punicu Dubravku Mikšić, koju je i prije nekoliko puta verbalno napadao, vrijeđao i psovao, udario dva puta šakom u glavu i gurnuo niza stube, pri čemu je ozlijeđena.

Ilegalno imao pušku

Osumnjičenik je ilegalno posjedovao pušku iz koje je pucao u suprugu, ručno izrađeni pištolj te jedno tromblonsko streljivo, a osnovano se sumnja da je počinio i kazneno djelo nedopuštenog posjedovanja, izrade i nabavljanja oružja i eksplozivnih tvari.

Komunicira pišući

Damir Matan je registrirani obiteljski nasilnik kojeg je u nedjelju 12. srpnja policija prisilno odvela na tzv. zadržavanje zbog obiteljskog nasilja. Sutradan, nekoliko sati nakon što je pušten, počinio je nasilje nad punicom, ubio suprugu i pokušao se ubiti.

Slika 4.2. Fotografija zaslona (germanizam puška)

Izvor: www.net.hr

Među češće upotrebljavanim posuđenicama, spomenutim preko pedeset puta, bile su i *špekulacije* (85 puta), *oltar* (82 puta), *pehar* (79 puta), *dizel* (73 puta), *rampa* (69 puta), *krumpir* (64 puta), *muzika* (62 puta), *partija* (59 puta), *kuga* (58 puta), *kofer* (57 puta), *ruksak* (55 puta) i *roštilj* (53 puta).

Varijacija u brojevima koja se pojavljuje u tablici 4.1 ovisila je uglavnom o tome je li riječ već djelomično standardizirana ili pak više pripada lokalnom kontekstu i žargonu pa nije „primjerena“ za objavljivanje u medijima. Također, pretpostavlja se da se neke riječi ne bi u toj mjeri koristile da u tom razdoblju nije bio u tijeku događaj za koji je određena posuđenica karakteristična. Primjerice, u istraživanom razdoblju aktualni događaji bili su vojni mimohod povodom 20. obljetnice Oluje pa su se riječ *parada* i *puška* našle u brojnim tekstovima medija, što se vidi po rezultatima u tablici 4.1. Učestali germanizmi bili su i

neki kao što su riječi *dizel* (pojeftinjenje cijena), *kuhinja* (pučka kuhinja) ili *štrajk*, što bi se moglo objasniti trenutnom situacijom u državi, a koja za sobom povlači neke za nju tipične posuđenice vezane uz tu tematiku.

Poslije 10 sati strojno osoblje zaustavilo je sve vlakove HŽ Carga u prvom sljedećem kolodvoru, a vožnju je nastavilo u 11 sati.

"Za vrijeme **štrajka** svi radnici će obavljati sve proizvodno-održavajuće poslove tako da će se po završetku **štrajka** svi poslovi moći nastaviti nesmetano obavljati, a sukladno pravilnicima i uputama poslodavca. Za vrijeme **štrajka** strojno osoblje neće napuštati vučna vozila i obavljati će sve poslove predviđene pravilnicima i uputama poslodavca, osim vožnje vlaka. Strojno osoblje neće produljivati maksimalno zakonom dozvoljeno trajanje smjene", priopćio je Sindikat u srijedu, uoči današnjeg štakja.

Zbog **štrajka** solidarnosti Sindikata strojovođa Hrvatske s radnicima tvrtke 3. maj TIBO, u četvrtak između 10 i 11 sati zaustavljeni su vlakovi, zbog čega su djelomično otkazane vožnje tri zagrebačka gradsko-prigradska vlaka i dva lokalna vlaka, otkazane su vožnje sedam regionalnih vlakova, a 56 vlakova stajalo je u kolodvorima.

HŽ Putnički prijevoz ispričava se putnicima koji su zbog **štrajka** imali problema te ulaže maksimalne napore kako bi se željeznički putnički prijevoz normalizirao u što kraćem roku, priopćeno je iz HŽ Putničkog prijevoza.

› **SUD ZABRANIO ŠTRAJK** Strojovođe sutra moraju raditi

Radnici TIBO-a su u utorak, 16. lipnja počeli **štrajk** tražeći isplatu dviju zaostalih plaća i potom nastavak redovne isplate plaća jednom mjesečno. Zahtijevaju da se u Centru za restrukturiranje i prodaju (CERP), koji je u ime Vlade preuzeo postupak preustroja i privatizacije TIBO-a, počnu provoditi obveze prema TIBO-u koje je na sebe preuzela Vlada. CERP bi trebao dokapitalizirati poduzeće, financirati preustroj i osigurati redovnu isplatu plaća dok se tvornica ne privatizira.

Slika 4.3. Fotografija zaslona (germanizam štrajk)

Izvor: www.dnevnik.hr

Riječi kao što su *majstor* i *pehar* također su našle mnogo mjesta na portalima jer su tipične za sportski rječnik. Isto vrijedi i za posuđenicu *špekulacije*, koje je tipična za novinarski rječnik pa je bilo očekivano da će njezina pojavnost u *online* medijima biti nešto veća.

Slika 4.4. Fotografija zaslona (*germanizam majstor*)

Izvor: www.net.hr

Germanizmi *frizura* i *šminka*, kao tipične riječi za *lifestyle* područje, također su imali visoki rezultat. Sve do sad spomenute posuđenice, a i ostale koje imaju visoku učestalost na navedenim portalima, uglavnom su smatrane hrvatskim riječima i za mnoge se ne bi pretpostavilo da su zapravo germanizmi, u toj su mjeri već usvojene u hrvatski jezični sustav.

Slika 4.5. Fotografija zaslona (germanizam frizura)

Izvor: www.vecernjilist.hr

S druge pak strane, neke riječi su se rjeđe našle u tekstovima iz pretpostavke da su te riječi ipak manje usvojene u hrvatskom jeziku ili se smatraju više lokalnim govorom. Na njih se više nailazilo u izjavama u tekstovima ili u tekstovima koji ne zadovoljavaju kriterije ovog istraživanja.

Tako se posuđenice *soc*, *sokne* i *šporet* u medijima u istraživanom razdoblju nisu spomenule ni jedanput.

Jednom spomenute u tekstu:

blond, falš, farba, halteri, kuplung, putar, sic, šlapa, šnajder, štrik, ziher, ziherica.

Dva puta spomenute u tekstu:

šnicla, štimung.

Tri puta spomenute u tekstu:

šaraf, štanga.

Četiri puta spomenute u tekstu:

lavor, mašna, pancirka, ringišpil.

Pet puta spomenute u tekstu:

apoteka, pik, šnita, štrukli.

Šest puta spomenute u tekstu:

auspuh, cigla, drogerija.

Sedam puta spomenute u tekstu:

fleke, paradajz, pašteta, rengden, špricer.

Osam puta spomenute u tekstu:

gablec, krigla,

Devet puta spomenute u tekstu:

gemišt i hauba.

Zbog suženih kriterija koji su se odnosili samo na tekstove koji donose neku vijest, neke posuđenice su imale manji konačan zbroj. Primjerice, termini vezani uz domaćinstvo kao što su *paradajz* i *pašteta* često su se nalazili u receptima, no to se područje nije istraživalo.

Često su se takve riječi nalazile i u kolumnama, koje se također nisu istraživale. Slabiji rezultat također je mogao biti i zbog toga što su se riječi koristile isključivo ili u jednini ili u množini, kako je već napisano u potpoglavlju 3.3.

Što se samih medija tiče, iako većinom sukladni, bilo je i slučajeva kad se u nekom mediju riječ ponovila mnogo puta, dok u drugom jedva da se i upotrijebila (npr. *kofer* – u Jutarnjem je riječ spomenuta dvadesetak puta, a u Večernjem svega dva puta ili *šalter* – u Jutarnjem spomenuta jedanaest puta, a u ostalim medijima jedanput ili ni jedanput).

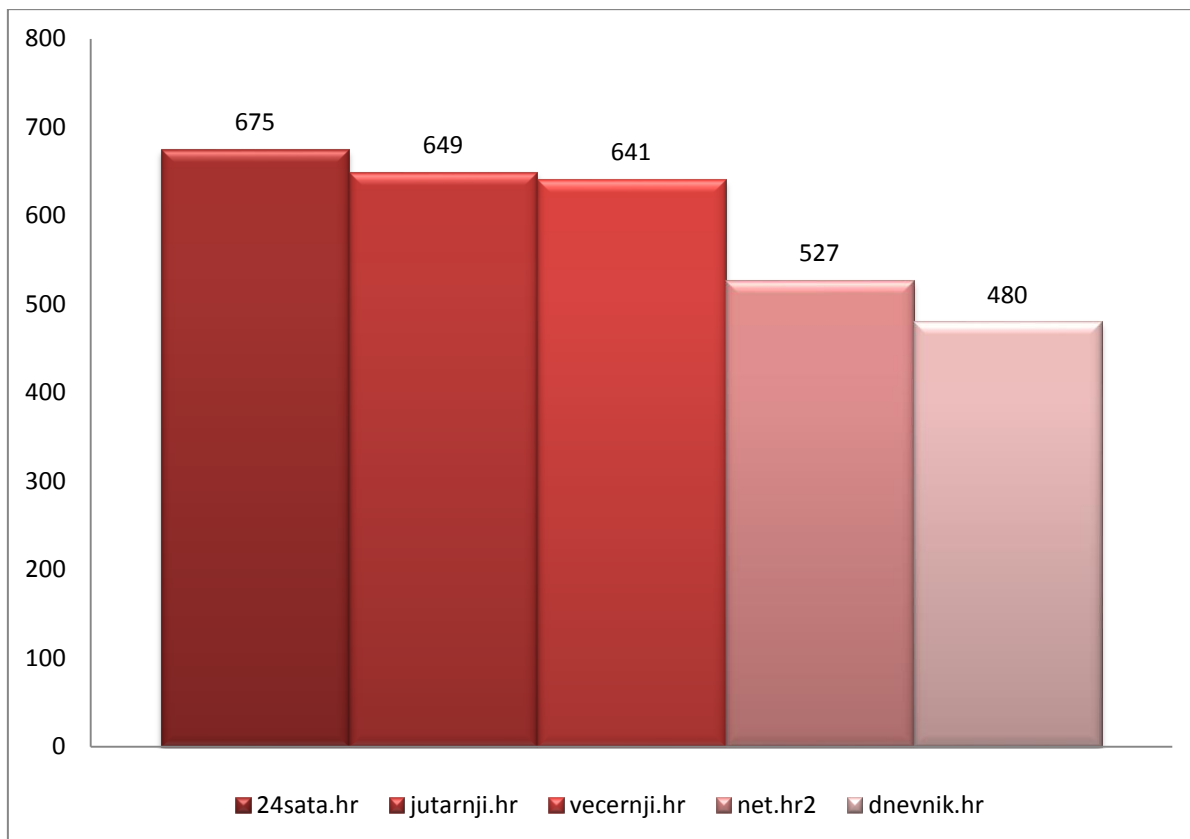
Valja napomenuti da se tijekom istraživanja naišlo na brojne druge, u ovom radu neistraživane i nespomenute germanizme, što također ukazuje na učestalost germanizama u hrvatskim *online* medijima.

Medij	Broj germanizama
24sata.hr	675
jutarnji.hr	649
net.hr	527
vecernji.hr	641
dnevnik.hr	480
svi mediji	2972

Tablica 4.2. Sveukupan zbroj germanizama u odabranim medijima

Kao što se može iščitati iz tabele 4.2, portal 24sata.hr u svojim tekstovima je 675 puta upotrijebio germanizme koji se u ovom radu istražuju. Portal Jutarnji.hr ima rezultat od 649 germanizama u istraživanom razdoblju, portal net.hr germanizme je obuhvatio 527 puta, dok ih je vecernji.hr u tri mjeseca ubacio čak 641 put. Dnevnik.hr iste riječi u svojim tekstovima upotrijebio je 480 puta.

Slijedi grafički prikaz medija prema učestalosti uporabe germanizama iz tablice 4.1:

Grafikon 4.1. *Grafički prikaz medija prema učestalosti korištenja istraživanih germanizama*

Kao što se može iščitati iz grafikona 4.1, najviše germanizama u razdoblju od 1. lipnja do 1. rujna 2015. godine upotrijebio je portal 24sata.hr, njih 675. Jutarnji.hr je na drugom mjestu s nešto manjim rezultatom od 649 germanizama, kao i vecernji.hr sa 641 germanizmom. Znatno niže rezultate imaju portali net.hr i dnevnik.hr s 527 i 480 germanizama.

5. Zaključak

Istraživačka kvantitativna analiza pokazala je da su germanizmi itekako prisutni u *online* medijima. Time je dokazana početna pretpostavka da su mediji puni germanizama, tim više što se u istraživanju naišlo i na brojne druge germanizme koji nisu istraživani u ovom radu. Naravno, rezultati su bili to veći što je riječ više prilagođena u hrvatski jezik, tako da su oni varirali od riječi do riječi.

Unatoč tome što ih je više u narječjima nego u standardnom jeziku kao službenom jeziku medija, njihova pojavnost u tim istim medijima je velika. Tek manji broj istraživanih germanizama nije bio prisutan u tekstovima, a i ti rezultati bi bili drugačiji da su kriteriji odabira tekstova bili drugačiji, odnosno da su se gledali i drugi tekstovi poput kolumni kao tekstova gdje se više upotrebljava lokalni govor nego u tekstovima općeinformativnog karaktera.

Rad je kroz istraživanje pokazao postojanje velike vjerojatnosti da su i drugi mediji na internetu, ali i druge vrste medija poput televizije, radija i novina zasigurno bogati germanizmima te je time potvrdio pretpostavku od koje je pošao, a to je da se germanizmi često upotrebljavaju u hrvatskim *online* medijima, a samim time i u ostalim medijima.

6. Literatura

- [1] *Agramer: rječnik njemačkih posuđenica u zagrebačkom govoru*. 2013. Ur. Glovacki Bernardi, Zrinka; Hölbling Matković, Linda; Petrušić Goldstein, Sanja. Novi Liber. Zagreb.
- [2] Krpan, Tomislav. 2013. *Germanizmi u Narodnom listu od 1995. do 2005. godine*. Izvorni znanstveni rad. Odjel za turizam i komunikacijske znanosti. Sveučilište u Zadru. Zadar.
- [3] Novak, Kristijan; Štebih Golub, Barbara. 2014. *Germanizmi u rječniku stranih riječi*. Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 40/2. 397-410. Izvorni znanstveni rad. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- [4] Puškar, Krunoslav. 2010. *Tragom njemačko-mađarsko-hrvatskih jezičnih dodira: problematika jezika posrednika*. Cris: časopis Povijesnog društva Križevci 1. 129-141. Izvorni znanstveni članak. Križevci.
- [5] Stojić, Aneta. 2008. *Njemačke posuđenice i hrvatski ekvivalenti*. Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 34. 357-369. Pregledni članak. Filozofski fakultet. Rijeka.
- [6] Štebih, Barbara. 2008. *Morfološka adaptacija posuđenica*. Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 66. 243-259. Izvorni znanstveni članak. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- [7] Tkalec, Gordana. 2010. *Internetska recepcija hrvatskih pisaca u alpsko-jadranskom kulturnom krugu*. Književna smotra: časopis za svjetsku književnost 156. 101-110. Zagreb.
- [8] Velički, Vladimira; Velički, Damir; Vignjević, Jelena. 2009. *Razumijevanje germanizama u govoru djece rane dobi na širem zagrebačkom području*. Časopis Odgojne znanosti 2. 99-110. Izvorni znanstveni članak. Učiteljski fakultet. Sveučilište u Zagrebu. Zagreb.

Internetski izvori

- [9] Egzotizmi. <http://savjetnik.ihjj.hr/savjet.php?id=239> (pristupljeno 19.09.2015. 09:04)
- [10] Jezično posuđivanje. <http://hrvatskijezik.eu/jezicno-posudivanje/> (pristupljeno 26.08.2015. 14:26)

- [11] Marija Turk: Svaki jezik ima skrivene mogućnosti.
<http://www.novilist.hr/Kultura/Ostalo/Marija-Turk-Svaki-jezik-ima-skrivene-mogucnosti?articlesrclink=related> (pristupljeno 19.09.2015. 09:33)

7. Popis slika

Slika 1.1. Primjer germanizma u naslovu u mediju 24sata.hr (štrajk) 1

Izvor: www.24sata.hr

Slika 3.1. Fotografija zaslona Google tražilice 10

Izvor: www.google.com

Slika 3.2. Popis prvih pet najposjećenijih portala prema istraživanju gemiusAudience 11

Izvor: www.audience.com.hr

Slika 4.1. Fotografija zaslona (germanizam *parada*)..... 23

Izvor: www.jutarnji.hr

Slika 4.2. Fotografija zaslona (germanizam *puška*) 24

Izvor: www.net.hr

Slika 4.3. Fotografija zaslona (germanizam *štrajk*) 25

Izvor: www.dnevnik.hr

Slika 4.4. Fotografija zaslona (germanizam *majstor*) 26

Izvor: www.net.hr

Slika 4.5. Fotografija zaslona (germanizam *frizura*) 27

Izvor: www.vecernji.hr

8. Popis tablica i grafikona

Tablica 4.1. Konačan zbroj germanizama u tekstovima pet medija u razdoblju od 1. lipnja do 1. rujna	17-22
Tablica 4.2. Sveukupan zbroj germanizama u odabranim medijima	30
Grafikon 4.1. Grafički prikaz medija prema učestalosti korištenja istraživanih germanizama.....	31

9. Prilozi (CD)

- Popis istraživanih poveznica s datumima i brojem germanizama u tekstu